

BEMUTATJUK

Tóth Kázmér

a Scabello Ipari és Szolgáltató
Bt. ügyvezető igazgatója

1991-ben végeztem a Faipari Egyetemen Sopronban, majd egy asztalos-, székgyártó üzemben kezdtem el dolgozni. 1992-ben megalapítottam a saját céget, a Scabello Bt.-t Szegeden. Cégünk a nevét egy XVI. századi reneszánsz székről kapta. Ennek a széknak pontos méretarányos másolatát egy szegedi asztalos bácsi készítette el az Iparművészeti Múzeum számára, amelynek teljes dokumentációját megkaptuk, és egyszer, ha lesz időnk, elkészítjük. Szál-

lodák, irodák, magánházak számára belső terek tervezésével és kivitelezésével foglalkoztunk.

1993-ban készítettük el az első díszleteket a Szegedi Szabadtéri Játékok *Verdi: Aida* című előadásához. A díszletek faszervezetének asztalosmunkáit végeztük. Akkor azt gondoltam, hogy mi sem egyszerűbb dolog egy faipari

mérnöknek, mint faszervezeteket készíteni, de hamar rájöttem, hogy a színházi díszletkészítés speciális dolog. Kiderült, hogy nem „hétköznapi” munkára vállalkoztam, hanem különleges műszaki elvárásoknak kell megfelelni. Az első bemutatkozásunk annyira sikeres lett, hogy ettől kezdve a Szabadtéri Játékokra mi készí-

► Az ember tragédiája 2011. Szegedi Szabadtéri Játékok. Díszlettervező: Alekszandr Belozub

► Marica Grófnő 2007. Szegedi Szabadtéri Játékok. Díslettervező: Kentaur

→ tettük a díszletek asztalosmunkáit. Lassan kialakult, hogy nemcsak faszerkezeteket, hanem fémszerkezeteket is készítsünk, és a szobrászati, festészeti munkákat is mi végeztük. 1998-tól már egy-egy előadás teljes díszletének elkészítését fel tudtuk vállalni. Az első években a Szegedi Szabadtéri Játékokra és a Szegedi Nemzeti Színház számára gyártottunk díszleteket. Budapestre először a Madách Színházban (2003) bemutatott *Az Operaház Fantomja* című előadás Kentaur (Erkel László) által tervezett díszleteit gyártottuk. Ez az előadás volt az áttörés, mert addig többen úgy vélték, hogy Szeged „messze van”! A Madách színházi bemutatkozásunk azonban olyan sikeres lett, hogy ettől kezdve,

az eltelt évek alatt szinte minden budapesti színház számára készítettünk már díszleteket.

Cégünk 80%-ban díszletgyártással foglalkozik. Mivel a színházi munkavégzés eléggé hullámzó, a maradék 20% kapacitásunkban – más megrendelők számára – belső terek kialakításával, a szükséges berendezések gyártásával foglalkozunk. Jelenleg közel 50 fő dolgozik nálunk. Ezzel a létszámmal tudjuk biztosítani, hogy amikor nagy a terhelés – hirtelen sok díszletet kell gyártani –, rövid idő alatt el tudjuk végezni a feladatunkat. A dolgozók folyamatos munkával való ellátásához egyéb tevékenységek végzése is szükséges.

Időközben megvásároltam a Tápéi Háziipari

Szövetkezetet, ami székgyártó üzem volt, és azt a szintén székgyártó Bútoripari Kft.-t, amelyben annak idején elkezdtem dolgozni. Ezeknek a cégeknek a gépsorait és a gyártás kultúráját megőrizve gyártunk székeket, akár raktarra is. Ezzel a tevékenységgel tesszük egyenletessé a munkavégzésünket. Így nem vagyunk kiszolgáltatva a díszletgyártói megrendelések ingadozásának. Ennek további előnye, hogy megmarad az a speciális szakembergárda, akik olyan különös dolgokat is el tudnak készíteni, amelyeket a díszlettervezők megálmodnak.

A díszletkészítéssel párhuzamosan készítünk a színpadképekbe egyedi bútorokat is. A díszlettervekben sokszor olyan korabeli bútorok szerepelnek, amelyeket már nem lehet beszerezni, illetőleg nem kaphatók a kereskedelemben. Ilyenkor nekünk kell legyártani az egyedi darabokat. Ehhez a tevékenységhez jó szakemberekre van szükségünk. Eleinte, amikor csak faszerkezeteket gyártottunk, ez a munka nem okozott nehézséget számomra. Ahogy haladtunk a komplett díszletgyártás felé, nekem is folyamatosan tanulnom kellett, bővíteni a tudásomat más anyagok vonatkozásában is. Elkezdtünk gyártani acél- és alumíniumszerkezeteket, ehhez megfelelő szaktudást és szakembereket kellett szereznem. Az ezekhez kapcsolódó elektromos és vezérléstechnikai munkákra is fel kellett készítenünk a cégünket. Így haladtunk a korral, ezért folyamatosan növeltük a létszámot, és vásároltunk egyre újabb gyártóberendezéseket. Így jutottunk el odáig, hogy egy-egy előadás díszletének minden részét – tehát nem csak a faipari részeket – el tudjuk készíteni. Ma már színpadi berendezéseket is képesek va-

► Benyovszky 2008. Szegedi Szabadtéri Játékok. Díslettervező: Tóth Kázmér

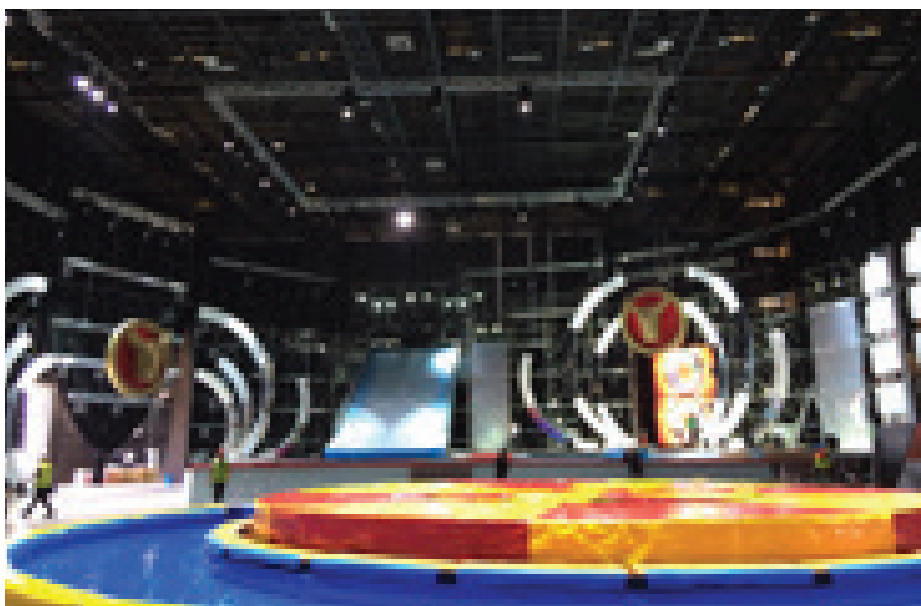
► Vámpírok Bálja 2009. Bécs, 2010. Szentpétervár. Díslettervező: Kentaur

gyunk gyártani, például forgószínpadot, vagy bármilyen mozgásra képes szerkezetet. Egy-egy komplett díszlet kivitelezéséhez nem foglalkoztatunk alvállalkozókat.

Az elmúlt évek során elkészített díszletek száma megközelíti a négyszázat. Nagyon sok díslettervezővel működünk együtt sikeresen. Idősebb vagy fiatal, különböző stílusú tervezőkkel, fantasztikus emberekkel, és mindenkitől tanultam egy kicsit. Úgy alakult, hogy eleinte kisebb, később pedig egyre nagyobb dolgok tervezésére is felkértek. Menet közben tanultam bele a tervezői és a szcenikusi szakmába, így ma már olyan munkákat is elvállalunk, ahol a díszletek szcenírozása is a feladatunk.

► Prima Primissima 2011. Docler MŰPA. Díslettervező: Kentaur

► Játék határok nélkül 2014. Origo Filmstudio. Díslettervező: Yves Sarda

Folyamatosan fejlesztjük tovább a cégünket. Megpróbálunk új anyagokat felhasználni, és az ezekhez szükséges új technológiákat elsajátítani. Két évvel ezelőtt vásároltunk egy lézerberendezést, egy CNC felsőmarógépet és egy leszívógépet. Ezeket a gépeket nagyon jól sikerül hasznosítanunk a gyártások során. Természetesen ilyenkor ezeken a gépeken dolgozó újabb munkatársakkal bővült a létszám. A CNC-gépünk 3D-ben is képes dolgozni, a lézergépünk síkban tud vágni, és ezek közös használatával nagyon érdekes formátumú sablonokat tudunk készíteni, amit a leszívóberendezéssel hasznosítunk. Így próbáltunk meg különlegességeket produkálni. Mindezek mellett megtartottuk azt a legfontosabb dolgot, hogy a régi szaktudás használatával hagyományos díszleteket is tudjunk készíteni.

A színházi műszaki szakmák nagyon súlyos utánpótláshiánnyal küzdenek. Nagyon fontos, →

→ hogy a festők, szobrászok, asztalosok, lakatosok, kárpitosok önmagukban jó szakemberek legyenek, de csak akkor tudnak jó díszletkivitelezővé válni, ha a színházi díszletkészítés speciális „csinját-bínját” el tudják sajátítani. Ezt a tudást iskolában nem lehet megtanulni, csak azoknál a cégeknél, ahol díszletkivitelezés folyik. Sajnos kihalófélben lévőknek érzem ezt a szakterületet, ha nem tudunk fiatalokat bevonni, akkor nagyon el fog öregedni ez a szakma. Valamelyik része vagy valamilyen tudás hiányozni fog. Arra törekszem, és erre vagyok a legbüszkébb, hogy azok a kollégák, akik nálunk dolgoznak – az időstől a fiatalig, teljesen vegyes életkorúak –, nagyon tehetségesek, az idősebbek tanítják a fiatalokat. Bár a fiataloktól is rengeteget lehet tanulni. Így vagyunk képesek olyan dolgokat megalkotni, amelyekre mindannyian büszkék lehetünk.

Ma már külföldre is készítünk díszleteket, rendszeresen jelen vagyunk Szentpéterváron, Bécsben. Készítettünk díszletet már New Yorkba, Bergenbe, Párizsba is. A színházak általában a nagyobb díszletek kivitelezésére közbeszerzést, a kisebbekre árversenyt hirdetnek, ilyenkor megpályázunk egy-egy feladatot, és nagyon sokszor a kedvezőbb ajánlaton kívül az is szempont a nyertes kiválasztásában, hogy az előző munkánkkal mennyire voltak elégedettek. Külön örömmel tölt el az, hogy rendszeresen visszahívnak oda, ahova már készítettünk díszleteket. A kivitelezés során a tervezők tartják a kapcsolatot a gyártással, és a gyártás során többször, a különböző fázisokban, ellenőrzik az elkészített részeket. A kész díszleteket a műhelyünkben összeállítjuk, eljön megnézni a produkció tervezője, amennyiben elfogadja, akkor a színház vagy mi elszállítjuk az előadás helyszínére. Részt veszünk a helyszíni szerelésben, és amennyiben szükséges, a színpadon még korrigáljuk a díszleteinket. A külföldi produkcióknál is eljönnek a megrendelők átvenni a díszletet, a színpadra állításhoz kiutazunk, éppen úgy, mint a hazai színházaknál.

Nagyon fontos dolog, hogy, ha mi olyat tudunk adni egy színháznak vagy egy tervezőnek, ami az ő művészi lehetőségeit szélesíti, akkor feltételezzük, hogy velünk szívesen fog dolgozni. Esetleg a tervező beépíti a munkásságába az általunk felkínált technikai lehetőséget.

Az üzemünk területe majdnem kéthektáros, ami magába foglalja a közel 3000 négyzetméteres szerelőcsarnokunkat, Szeged város Tápé városrészének leghátsó területén. Ezen a külső területen nem zavarunk senkit. Ez a hatalmas terület szükséges a tevékenységünk végzéséhez, mert az új, illetve a már „lejátszott” díszletek tárolásának nagy a helyigénye. A bemutató után – igény szerint – követjük az általunk gyártott díszletek sorsát. Ha újra műsorra kerül egy-egy produkció, akkor szükség szerint felújítjuk, fel-

► *Hollywood Diva 2014. Szentpétervár. Díszlettervező: Kentaur*

frissítjük a díszletet. Ha egy produkció végleg lekerül a műsorról, és a színház kéri, akkor a díszletet visszaszállítjuk a telephelyünkre. Amit ezekből a díszletelemből fel tudunk használni, azt az adott színház következő díszleteibe hasznosítjuk. Amit pedig nem lehet már hasznosítani – egyes elemek veszélyes hulladéknak számíthatnak –, megfelelő telepre elszállítatjuk, illetve a fémhulladékot értékesítjük. Ez általában veszteséges tevékenység, viszont a jó együttműködés a színházakkal fontosabb a veszteségnél.

Talán az eddigiekből is kiderült, hogy nagyon szeretem a szakmát, fantasztikus tevékenységnek tartom a munkánkat, élvezem a változatosságát, a kihívásokat. Nagyon tisztetem a kollégáimat, továbbá mindazokat, akik részt vesznek a színházi „csoda” megteremtésében, egy-egy előadás létrehozásában. Azt gondolom, hogy ez a szakma kitermelt jó pár kiemel-

kedő szakembert, akik egy élet munkásságát áldozták a színházaknak. Vallom, hogy ezek a szakemberek a szakmában és a hétköznapi életben nincsenek eléggé megbecsülve, ezért adományozni kell nekik egy olyan díjat, amellyel „felkiáltójel” került az életükbe. Jó, ha mindenki tudja, hogy milyen kiváló szakemberek. Így lehet ennek a szakmának példaképeket állítani. Ha ezeket a példaképeket megnevezzük, kitüntetjük, az évek során feltöltődik egy lista, akkor dicsőség lesz másoknak is oda bekerülni. A SzínházTechnikai Szövetség ülésén ezért vettem fel, hogy az újonnan alapított Tolnay Páldi életműdíj legyen. A Tolnay Pál-díj plakettjét Sztancsik János képzőművész kollégám készítette. A plakett mellé 1000 eurós díjat ajánlottam fel, a fenti cél elérésének érdekében.

Feljegyezte:
KÁRPÁTI IMRE